

Hanna Jędrzejewska

Ochrona zabytków z kamienia - międzynarodowe sympozjum w Paryżu

---

Ochrona Zabytków 31/4 (123), 277

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

leczne) oraz ukazanie przemian na wsi po okresie objętym ekspozycją. Ekspozycja wstępna obejmowała także historię skansenu, stan badań, zapoznawała z pracą w muzeum, metodami, naukowymi założeniami.

Wielu referentów podkreślało rolę filmu jako metody pracy dydaktycznej, a także — jako naukowej dokumentacji zjawisk kulturowych, np. rzemiosł.

F. Midura, zamykając konferencję, stwierdził, że spełniła ona swoje zadanie zarówno w dziedzinie naukowej, jak i organizacyjnej. Wyszunął postulat, aby przedstawione w referatach i dyskusji wnioski przedłożyć Ministerstwu Kultury i Sztuki.

W skład Komisji Wnioskującej weszli: J. Czajkowski, F. Midura, M. Kurzątkowski, M. Czajnik, W. Jankowski.

W części oficjalnej konferencji dr Jerzy Czajkowski odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, również pracownicy MBL i ZZG otrzymali odznaczenia. Ponadto MKiS przyznało dyplomy za wybitny wkład pracy w ochronę dóbr kultury drowi J. Czajkowskiemu i drowi M. Czajnikowi oraz Zjednoczonym Zespołom Gospodarczym za wybitne zasługi na polu ratowania zabytków.

Imprezami towarzyszącymi konferencji były wystawy w budynku obrad: wystawa

obowiązującej w MBL dokumentacji architektonicznej i fotograficznej obiektów translokowanych, dokumentacji wnętrz i sposobu opracowywania scenariuszy; wystawa naczyń i wyrobów miedzianych i wystawa zegarów. W Muzeum Historycznym otwarta została wystawa zbiorów ceramiki pokuckiej, daru organizatora MBL i długoletniego dyrektora — Aleksandra Rybickiego. Uczestnicy konferencji wzięli też udział w obiedzie terenu, zwiedzając ciekawsze zabytki architektury drewnianej.

Bogumiła Szurowa

OCHRONA ZABYTKÓW Z KAMIENIA — MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM W PARYŻU

Symposium odbyło się w dniach od 5 do 9 czerwca 1978 r. pod protektoratem UNESCO i RILEM (Réunion Internationale des Laboratoires d'Essais de Matériaux), przy współudziale ICOMOS-u, ICOM-u, Centrum Rzymskiego oraz Sekcji Naukowej Stowarzyszenia Architektów Konserwatorów Zabytków; bezpośrednim organizatorem było Centre Experimental de Recherches et d'Etudes du Bâtiment et de Travaux Publics (CEBTP), które mieści się w Saint-Remy-lès-Chevreuse pod Paryżem.

W spotkaniu wzięło udział ponad dwustu uczestników z wielu krajów świata, w tym cztery osoby z Polski: prof. dr W. Domański, doc. dr Barbara Penkalowa, doc. dr Róża Krzywobłocka-Laurow oraz autorka tej informacji — doc. dr Hanna Jędrzejewska.

W czasie sympozjum wygłoszono 70 referatów (w tym dwa z Polski). Na pierwszej sesji wygłoszono pięć referatów na temat procesów rozkładu w kamieniu. Sesja druga — z ośmioma referatami — poświęcona była posobom i metodom określania stopnia zmian w kamieniu. Sesja trzecia obejmowała sprawy metodyki badań nad zmianami zachodzącymi w kamieniach pod wpływem różnych czynników niszczących. Osiem referatów zgłoszono na sesję czwartą, poświęconą szkodliwym działaniom czynników biologicznych oraz ich przeciwdziałaniu. Na sesji piątej omawiano w siedmiu kolejnych referatach sprawy zachowania się różnych rodzajów kamieni oraz zmian w nich zachodzących z punktu widzenia petrografii. Sesja szósta, poświęcona produktom używanym dla konserwacji kamieni oraz stosowanym metodom, zgromadziła aż piętnaście referatów. Wśród

nich był jeden referat polski: *Study of the effectiveness of methods for stone preservation (Studia nad skutecznością metod konserwacji kamienia)*, wygłoszony przez doc. dr R. Krzywobłocką-Laurow (autorzy: B. Penkala, R. Krzywobłocka-Laurow i K. Krajewski). Ostatnia sesja — siódma, z dwiętnastoma referatami, poświęcona była restaurowaniu obiektów zabytkowych. Na tej sesji wygłoszony został przez H. Jędrzejewską referat polski: *Some comments on ethics in conservation of stone objects (Kilka uwag na temat etyki w konserwacji obiektów kamiennych)*.

Niektóre referaty nie wniosły żadnych pożytecznych informacji, ale były i takie które zawierały nowe cenne myśli i spostrzeżenia. Przeważały opisy wycinkowych badań laboratoryjnych (na małych próbkach), pokazujące na ilustracjach i wykresach poszczególne etapy rozpadu różnych gatunków kamieni pod wpływem czynników niszczących, oraz wyniki poszczególnych zabiegów zabezpieczających. Na sympozjum podkreślono fakt niedostatecznego powiązania badań laboratoryjnych z rzeczywistymi potrzebami praktyki konserwatorskiej. Uwydatniła się konieczność „przedłużenia” tych badań aż do styku z praktyką oraz przybliżenia postulatów praktycznych do prac w laboratoriach. Bez nawiązania ścisłego dialogu między naukowcami i konserwatorami sprawy konserwacji zabytków kamiennych niewiele mają szans na posunięcie się naprzód. A spraw tych, jak okazało się w czasie sympozjum, jest bardzo dużo i na ogół są one bardzo trudne do rozwiązania.

Na wielki plus organizatorów należy zaliczyć fakt, że nie podzielono obrad

na równoległe sekcje. Na każdy referat przeznaczono 10 minut dla referenta i 10 minut na dyskusję, z tym że referent podawał tylko najbardziej istotne sprawy ze swojego opracowania, które w całości można było przeczytać w powielonych materiałach. Interesującą sprawą organizacyjną było to, że wypowiedzi w dyskusji po ich wygłoszeniu musiały być przez dyskutantów wpisywane na specjalne kartki. Te materiały łącznie z odpowiedziami referentów zostaną dodatkowo powielone i rozesłane uczestnikom sympozjum.

Ostatni, piąty, dzień sympozjum był przeznaczony na całodzienną wycieczkę — objazd naukowy. Najpierw uczestnicy w Chateau de Champs-sur-Marne zapoznali się z problemami konserwatorskimi w pałacyku Madame Pompadour oraz pracownią konserwatorską (Laboratoire de Recherches des Monuments Historiques) i jej działaniami zajmującymi się sprawami kamienia, metali, malarstwa sztalugowego i ściennego, witraży oraz badaniami naukowo-laboratoryjnymi. Następnie w centrum badań techniczno-budowlanych CEBTP w Saint-Remy-lès-Chevreuse przedstawione zostały zwiedzającym badania prowadzone na otwartym powietrzu (np. dla oceny różnych sposobów odwadniania budynków oraz różnych sposobów zabezpieczenia kamienia przed wpływami atmosferycznymi) oraz w obszernych halach, w których sprawdzane są np. parametry wytrzymałościowe kamieni, struktur nowych i dawnych. Obu wizytom towarzyszyła ożywiona wymiana doświadczeń i poglądów.

Hanna Jędrzejewska

KONKURS NA PRACE NAUKOWE, PROJEKTOWE I POPULARYZATORSKIE W 1978 R.

Dnia 20 czerwca 1978 r. został rozstrzygnięty czwarty doroczny konkurs na prace naukowo-badawcze, projektowo-badawcze i popularyzatorskie z dziedziny ochrony zabytków i muzealnictwa, organizowany przez Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków. W 1978 r. wpłynęło na konkurs 48 prac, w tym 31 naukowych, 8 projek-

towych i 9 popularyzatorskich i popularnonaukowych, tj. więcej niż w 1976 r., ale mniej niż w latach 1975 i 1977. Na konkurs inauguracyjny w 1975 r. zgłoszono największą, jak dotychczas, liczbę prac, bo aż 75, ale była to sytuacja wyjątkowa, ponieważ regulamin pierwszego konkursu przewidywał dopuszczenie prac przygo-

towanych w ciągu ostatnich kilku lat, podczas gdy na następne konkursy przyjmowano jedynie opracowania ukończone lub opublikowane w bieżącym bądź w ubiegłym roku. Konkurs w 1978 r. cieszył się w zasadzie powodzeniem jak poprzednie, mniej licznie był jedynie reprezentowany dział prac projektowych.